

Sovího komína zcela jistě dojde k dalším objevům propastovitých prostor a není dokonce ani vyloučeno jejich vyústění do struktur erozního původu podzemního odvodňování plošiny. Ve vzdálenosti 300 m sv. od Sovího komína se totiž nachází speleologicky silně podezřelý Paleovývěrový žlíbek v Kolíbkách, který byl pravděpodobně vytvořen zde vyvěrajícím vodním tokem neznámého původu. Směrem k Sovímu komínu též odtéká od Nového Dvora podzemní potůček z 1,1 km vzdálené jeskyně č. 1410A Ponorný Hrádek. Vzhledem k tomu, že se Soví komín nachází na vysoko položeném místě náhorní plošiny, je tím vytvořen jeho hloubkový potenciál. Nadmořská výška nultého polygonního bodu, fixovaného u vchodu Sovího komína na povrchu náhorní plošiny, je (na základě odečtu ze ZM ČR pomocí GPS) 423 m. Nejnížší bod jeskyně se tedy momentálně nalézá v nadm. výšce kolem 410,5 m. Paleohorizont lze čistě teoreticky očekávat kolem 380 m n.m. (horní část Paleovývěrového žlíbku v Kolíbkách), tedy již v hloubce 43 m. Hydrologicky aktivní odvodňovací cesta by se však měla při jižním úpatí plošiny naopak nacházet dosti hluboko v asi -70 až -80 m. Vývěry Říčky se v Hádeckém údolí nalézají v 308–305 m n.m. (-118 m). Též dnešní délka jeskyně 24 m bude (v případě, že se lokalita bude aktivně řešit) narůstat. Soví komín má potenciál, aby délka jeho polygonu přesáhla i několik stovek metrů, čímž by s Malým lesíkem, Mechovým závrtem a Málčinou jeskyní soupeřilo 2. až 4. místo na žebříčku nejdelších jeskyní j. části Moravského krasu. Soví komín je ve speleologicky chudých poměrech plošiny Skalka opravdu důležitou strategickou lokalitou, která může být i zásadního významu. Její speleologický průzkum je důležitý, neboť se jedná o vůbec první speleologickou sondu do vápenců v této části Moravského krasu, která umožňuje posoudit míru jejich zkrasování, a ta by měla být na jihovýchodě plošiny nejvyšší...

Poděkování

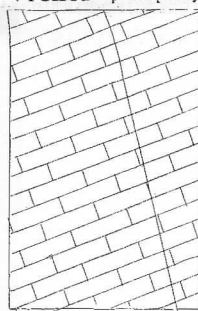
Jsem zavázán poděkováním firmám i jednotlivcům, které se mi podařilo získat jako sponzory pro speleologický průzkum Sovího komína, a proto mne mrzí, že s ohledem na změnu ve vedení speleologické skupiny ZO 6-26 nemohu již své závazky k nim garantovat. Mé upřímné poděkování patří zejména paní Ing. Boženě Vykydalové za nevšední míru empatie její hydrogeologické firmy GeoSan z Brna – Slatiny. Dále děkuji Ing. Pavlu Benkovičovi a RNDr. Lubomírovi Procházkovi za sponzorskou pomoc firmy GeoTest z Brna – Slatiny a zpřístupnění archivu vrtných prací.

Děkuji panu Miloši Žalmanovi a firmě GP s.r.o. (Roosveltova 9) za sponzorství GPS této nejlepší prodejny s geodetickými pomůckami v Brně, díky čemuž mohla být sestavena první přesná karsologická mapa krasových jevů plošiny Skalka, která je publikována v tomto sborníku. Děkuji též Bobovi Klváňovi a čajovně Zadní Trakt v Brně za nadační dar, díky němuž byla na Ponoru založena Speleologická čajovna

Děkuji též paní MUDr. Evě Klusáčkové z Ochozi u Brna za aktivní pomoc při jednání s obecním zastupitelstvem obce a za sponzorský příspěvek. Poděkování patří Obecnímu úřadu Ochoz u Brna (starosta V. Čoupek a místostarosta p. Petlach), ochozskému autodopravci Aloisovi Blatnému, jakož i všem ostatním dárcům, či pomocníkům speleologickému průzkumu v Sovím komíně v r. 2004. Za dobrou spolupráci v r. 2004 děkuji též Správě CHKO Moravský kras (RNDr. A. Tůma a RNDr. L. Štefka),

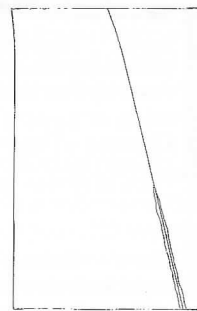
*Toulám se po lesích Skalky,
Hledám skryté závrtky
A mé boty jsou žluté od pílu
Kvetoucích smrků*
2004

VÝCHOD povrch plošiny

1. fáze
tektonická predispozice
vápencového masívu
(severojižní tektonický zlom
ukloněný - 76° k západu)

Marek P. Šenkyřík, 2004

2. fáze
korozně postupující komín
podél tektonického zlomu

3. fáze
přiblížení komína k povrchu
a jeho proborování

Obr. 4 Schéma vzniku a geologického vývoje Sovího komína

Fig. 4 The scheme of origin and evolution of the Soví Chimney

členům sesterské ZO ČSS 6-12 z Mechového závrtu, Filipu Doležalovi (ZO 6-16) a Pavlu Chaloupskému.

Dovětek

Dne 1. ledna L.P. 2005 byla u lesního oltářku Panny Marie Lurdské – ochránkyně speleologů na plošině Skalka u Sovího komína ustavena nová základní organizace České speleologické společnosti pod názvem: „Speleologický průzkum poustevníků Marek“. Zakládajícími členy nové ZO ČSS jsou: Marek Poustevník – Šenkyřík, kněz Václav Groh OM (paulánský mnich z Vranovského kláštera), Lubomír Sleha (učitel jóg), Miloš Muzikář (streetworker, malíř duchovních obrazů), Patrick Bárta (kovář historických japonských mečů), Petr Špaček (pokojný bojovník) a Martin Bohm.

Literatura:

Šenkyřík M. (2004a): Náčrt paleosystému Malý lesík v jižní části Moravského krasu. Poznámky ke genezi jeskyně. - *Speleofórum* 2004, XXIII: 26–31. Praha.

Šenkyřík M. (2004b): Speleologický průzkum závrtku Zub na plošině Skalka v jižní části Moravského krasu (1994–2004). Objev jeskyně č. 1410B Soví komín. - *Acta Speleohistorica*, 1/2004: 1–35. Brno.

Summary:

Discovery of the Soví (Owl's) Chimney No. 1410B on the Skalka Plateau in the southern part of the Moravian Karst (1994–2004)

Jan Hynšt, caver from village of Ochoz, discovered unknown doline on the Skalka Plateau in 1993. During 1994–1995, 11.5 m deep shaft was discovered here. The exploration continued only in 2004, when Nové Dvory Shaft was discovered. The potential is for 80 m depth with horizontal drainage routes. Paleo-ponor of Malý lesík Cave and small active ponor of Ponorný Hrádek Cave are directed towards our site. The present total length of cave is 24 m and depth is 12.5 m.

Historie objevu jeskyně č. 1402A Kulišárna (plošina Skalka, Moravský kras - jih)

Marek Poustevník Šenkyřík (Speleologický průzkum poustevníků Marek)

Jeskyně č. 1402A Kulišárna se nachází na souřadnicích GPS N 49°16.368', E 016°45.037' (±10 m) v malém opuštěném historickém lůmku při jižním úpatí plošiny U Studánek, na k.ú. Březina, v j. části Moravského krasu. O její existenci není dosud učiněna žádná literární zmínka, a proto zde přináším o jejím objevu základní historické informace.

Jeskyni Kulišárna objevil v r. 1992 člen ZO ČSS 6-26 Speleohistorický klub Brno Jiří Dofek z Nového Dvora, zvaný „Kulich“. K objevu ho přivedla liška, která si v jeskyňce zřídila doupě. Speleologickým výkopem J. Dofek objevil plazivkovitou chodbičku 2,6 m dlouhou, 1 m vysokou a 0,35 m širokou. Chodbička směřuje k záseku erozní značky (stropní korytka v embryonálním stavu vývoje). Složením jmen obou objevitelů

(Kulich a liška) jsem na jejich paměť pojmenoval tuto jeskyňku na „Kulišárna“ (Šenkyřík 1993).

Jeskyňe Kulišárna se nachází v nadm. výšce 444 m (na zákl. odečtu GPS ze ZM ČR) a mohla by být paleoponorem dnes již neexistujícího potůčku, vázaného na nedaleký lesní žlíbek, který prochází v těsné blízkosti jeskyňe z březinského kulmu, od chaty Alpina (P. Kos). Svoji pozici však není tato lokalita příliš významná, ale užinatá chodbička, která je zcela zaplněna starou typicky jeskynní okrově hnědou hlínou (s cicváry, bez alochtonního štěrku), pokračuje dál do skály. Asi 300 m z. od Kulišárny musí procházet paleosystém Malý lesík, který tudý směřuje pod plošinu Skalka.

Literatura:

Šenkyřík M. (1993): *Výroční zpráva ZO ČSS 6-26 Speleohistorický klub Brno za r. 1992.* - MS, Arch. Čes. speleol. Spol. Brno.

Summary:

History of discovery of cave No. 1402A Kulišárna (Skalka, southern part of the Moravian Karst)

The cave named Kulišárna was discovered in 1992. It represents paleoponor. The history of discovery is described.

Foto 1 Jeskyňe č. 1402A Kulišárna na plošince U studánek, k.ú. Březina, Moravský kras – jih (foto Marek P. Šenkyřík)

Photo 1 Cave No. 1402A Kulišárna on U studánek plateau, near Březina village, southern part of the Moravian Karst (Photo by Marek P. Šenkyřík)

Objev Skulařího převisu na plošině Skalka – nový doklad o úrovni hladiny miocénního moře v jižní části Moravského krasu

Marek Poustevník Šenkyřík (Speleologický průzkum poustevníků Marek)

V r. 1993 jsem při speleologické rekonstrukci v s. svahu plošiny Skalka (j. část Moravského krasu) objevil dosud neznámou lokalitu se skulařími vývrti. Jedná se o malý Skulaří převís (foto 1) v depresi zaniklého historického lůmku, nalézající se na souřadnicích GPS N49°16.103', E016°44.942' (±10 m), 200 m v. od deponie lomu Skalka s.r.o., na k.ú. Ochoz u Brna. V roce 2004 jsem zde provedl orientační speleologický průzkum, ale předpokládaná předmiocénní jeskyňe zde nebyla zjištěna. Svoji nadmořskou výškou cca 435 m Skulaří převís na plošině Skalka odpovídá hladině miocénního moře doložená v nadmořských výškách 440–450 m (na základě odečtu ze ZM ČR pomocí GPS) skulařími vývrti a zkamenělinami ústřic (viz foto 2) na nedaleké lokalitě Knechtův lom u Březiny (N 49°17.032', E016°44.830' ±10 m). Tyto geologicko-paleontologické památky jsou cennými doklady o úrovni zatopení jižní části Moravského krasu „nedávnou“ třetihorní potopou, kdy moře vnikalo do Moravského krasu formou zálivu, postupujícího starými údolními systémy ze směru od Brna (Jarka 1949; Musil, red. 1993). Miocénní transgrese byla nepochybně šokem pro mechanismy povrchového i podzemního odvodňování Moravského krasu, z něhož se mnoho starých údolí i jeskynních systémů v důsledku mocného pohřbení sedimentárními náplavami nevzpamatovalo dodnes.

Nálezy zkamenělých ústřic v Knechtově lomu u Březiny průkazně dokladují hladinu miocénní transgrese po nadmořskou výšku 450 m (na zá-

kladě odečtu ze ZM ČR pomocí GPS), tzn. že se celá j. část Moravského krasu nacházela minimálně několik desítek metrů hluboko pod hladinou třetihorního moře. Zatopena byla prakticky celá Mokrá plošina, Hostěnická plošina, i Lysá hora. Dokonce i samotný vrchol Ochozí se nacházel 60 m hluboko pod vodou a nad mořskou hladinou vystupovala jen malá pláž nedalekého ostrůvku, který vytvořil vrchol utopené náhorní plošiny Skalka. Miocénní moře se zastavilo teprve o vysokou hradbu Babické plošiny a končilo zálivy u Březiny a Nového Dvora.

*Jsi tady miocéne!
(radostné zvolání duše)*
2004

Dovětek

Konzultací nálezů s Petrem Kosem jsem zjistil, že skulaří vývrti u starých vápenic na Skalce údajně znal již L. Slezák, ale v literatuře zůstal nález neznámý.

Literatura:

Musil R. (Red., 1993): *Moravský kras. Labyrinty poznání.* - GeoProgram, Adamov.

Jarka J. (1949): Geologie jižní části Moravského krasu mezi Křtinami a Mokrou. - *Rozpravy II třídy České akademie*, LVIII, 14: 1–21. Praha.

Summary:

The discovery of Skulaří Abri on the Skalka Plateau – the new evidence for level of Miocene sea in the southern part of the Moravian Karst

Borings of bivalves were found at about 435 m a.s.l. in the same altitude as already known site in Knechtův Quarry at village of Březina.

Foto 1 Nálezy miocénních ústřic na lokalitě Knechtův lom u Březiny dokladují úroveň zatopení j. části Moravského krasu po nadmořskou výšku 450 m (na základě odečtu ze ZM ČR pomocí GPS; foto Marek P. Šenkyřík)

Photo 1 Finds of Miocene oysters in the Knechtův Quarry near Březina village prove the submergence of the southern part of the Moravian Karst up to level of recent 450 m a.s.l. (Photo by Marek P. Šenkyřík)